

Ekspresija u sjećanju

Giljača, Andrina

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Academy of Applied Arts / Sveučilište u Rijeci, Akademija primijenjenih umjetnosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:279:278122>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-14**

University of Rijeka
Academy of
Applied Arts

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Academy of Applied Arts - Repository APURI](#)

SVEUČILIŠTE U RIJECI
AKADEMIJA PRIMJENJENIH UMJETNOSTI

Preddiplomski sveučilišni studij

Likovna pedagogija

Završni rad

„Ekspresija u sjećanju“

Mentor: red.prof. art. Igor Eškinja

Student: Andrina Giljača

JMBAG 0287008530

Rijeka, lipanj 2024.

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. EKSPRESIONIZAM	2
3. PEJSAŽ	7
4. ISTRAŽIVANJE U SLIKARSTVU	10
5. LITERATURA	18

1. UVOD

Kroz temu „Ekspresije i sjećanja“ istražiti ću ekspresionizam kao umjetnički pravac, njegove korijene i naslijeđe kao i povijest pejzaža te tehnike izrade. Također ću napomenuti i umjetnike iz kojih sam dobila inspiraciju napraviti vlastito istraživanje i rad vezan za odnos pejzaža, ekspresije i emocija zbog toga što sebe smatram kao jako emotivnu osobu koja ima sklonost prikazivati svoje emocije u radu kako bi predočila svoj unutarnji svijet koji su povezani s određenim razdobljima u povijesti umjetnosti. Istražit ću i mogućnost korištenja alata poput špahtli, stugranja, grebanja i špricanja boje kao ekspresivnog sredstva u tehnici akrila i motiva pejzaža kao i objašnjavanje subjektivnog djelovanja boje u nastalim radovima.

2. EKSPRESIONIZAM

Ekspressionizam je umjetnički pravac moderne umjetnosti koji se razvio početkom 20. stoljeća u Njemačkoj, prvobitno u poeziji i slikarstvu. Naziv potječe od francuske riječi *ekspresio* što bi značilo izražaj. Tada je norveški slikar Edvard Munch napravio prekretnicu u umjetnosti primjenjujući elemente ekspresionizma. Njegova djela „Strah“ i „Krik“ prvi su primjeri pesimističke ekspresije unutarnjeg zbivanja ljudskog stanja koje je jedno od glavnih elemenata ekspresionizma. Djelo „Strah“ koji je nastao deset godina kasnije od djela „Krik“ bila je njegova crno-bijela verzija, uz obrazloženje kako jedino bezbojnost može prenjeti pravo značenje slike. Prekretnica i glavni cilj ekspresionizma, za razliku od impresionizma koji se javio prije njega bio je poticanje subjektivnih unutarnjih emocija, stanja i misli autora te njegovo viđenje svijeta. Kroz povijest su te misli bile većinski izražavane pesimistično i katastrofično pod utjecajem straha, ratova i umiranja. Slika „Krik“ je također bitna za to razdoblje zato što se ekspresionizam naziva i „prvim krikom modernog čovjeka“. Danas taj izazov „ekspresivno“ koristimo za svaki umjetnički rad u kojem je stvarnost pomaknuta ili simbolički predstavljena kako bi opisala unutarnje stanje umjetnika, pod tom pojmom razvio se pravac neoekspresionizam.¹

Edvard Munch, „Krik“, 1893.²

---

¹ Mikelandjelov savremenik. (n.d.). Preuzeto 6 2024 iz O likovnoj umetnosti- ekspresionizam: <https://mikelandjelovsavremenik.wordpress.com/ekspresionizam/>

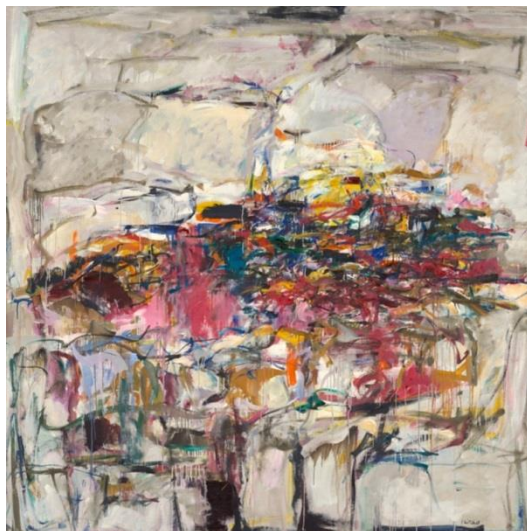
² Munch, E. *Krik*. Munch Museum, Oslo.

Kao jedna od inačica ekspresionizma razvija se i pravac „Apstraktni ekspresionizam“, on se razvio 40-ih godina u New Yorku. Pod tim pravcem podrazumjevala se nadrealistička forma automatizma, što je dovelo do gestualne aktivnosti koja je izmicala razumskoj kontroli, slika se ne koristi kao prikaz sadržaja nego traga koji se pretvara u njen sadržaj. Slika postaje zapis automatizirane kretnje i umjetnikove intervencije koju može činiti kistom, proljevanjem boje iz kantice ili prskanjem boje četkicom tzv. „dripping“, pri čemu nastaju neobuzdani gestualni tragovi. Umjetnike koji se koriste tim načinom rada ne povezuje jasan zajednički slikarski stil koliko uvjerenje da stvaralaštvu treba prići spontano, bez razumske intervencije ili kontrole. Pod utjecajem nadrealista i gilozofije egzistencije otkrili su novi pristup umjetnosti gdje slikarstvo postaje zamjena za život. Jackson Pollock je jedan od važnijih predstavnika. Njegove slike nastaju prskanjem ili kapanjem boje po platnu, tako da se također služio i slikanjem stojeći na slici tzv. „akcijskim slikarstvom“. Njegove slike predstavljaju rasprsnutost, isprepletenost, razlivenost poteza koji odražavaju putanje umjetnikova tijela u realnom prostoru, svoje osjećaje prenosi ekspresivno jasnim potezima stvarajući apstraktnu sliku bez kraja, početka i središta. ³Još jedna od umjetnica je Joan Mitchell koja nije dala prioritet izražavanju, njene apstrakcije bile su o pejzažima, ne o njoj, kako je objasnila u jednom intervjuu. Ona je slikala svijetlom ispunjena velika platna labavo nanesenim potezima jarkih boja što je izražavalo da je prožeta energijom velike metropole. Naslov slike „City Landscape“ nam tako sugerira odnos između pigmenata slike i arterija urbanog prostora. Osjećaj spontanosti prenesen je i u Gradski pejzaž. Međutim, opovrgava njene metode. Za razliku od „slikara akcije“ ona radi polako i promišljeno te joj slika sugerira koji će biti njen idući potez.⁴

---

³ Marter, J. M. (2007). *Abstract expressionism : the international context*. New Brunswick: Rutgers University Press.

⁴ *Art institute Chicago*. (n.d.). Dohvaćeno iz City Landscape: <https://www.artic.edu/artworks/86385/city-landscape>

Joan Mitchell: „City Landscape“, 1955⁵.

Neoekspresionizam je pokret koji se javio u Njemačkoj i Italiji 70-ih godina ali se ubrzo proširio i u Sjevernu i Južnu Ameriku, to je bio povratak figurativnom slikarstvu s naglaskom na emociju pojedinca, nasuprot intelektualnom pristupu poslijeratnog razdoblja. Figuracija je tada bila izravna reakcija na umjetnost. Osim što su slike bile emotivnije i osobnije, često su uključivale elemente popularne kulture- npr. Televizije i reklama u svoja djela. To je bio odmak od ranijih pokreta koji su favorizirali intelektualni pristupo stvaranju umjetnosti kroz modernu tehnologiju. Suvremena umjenost obilježena je s ekspesivnom, buntovnom oštricom. Nova generacija umjetnika je inspirirana neoekspresionističkim slikarima iz 80-ih. Oni su eksperimentirali s odvažnim bojama i agresivnim potezima kistom kako bi stvorili djela koja su izražajna i vizualno privlačna. Oživljavanje tog pravca u suvremenoj umjetnosti vidljivo je po tome što odbacuju granice onog što svijet umjetnosti smatra prihvatljivim. Nihov rad karakteriziraju svijetle boje, pretjerane karakteristike i iskrivljeni oblici. Neki kritičari odbacuju taj novi val nazivajući ga „šok umjetnost“, iako se ne može poreći da ovi umjetnici daju snažnu izjavu o stanju suvremene umjetnosti i da neoekspresionizam ne doživljava svoj trenutak u tom svijetu. Najpoznatiji neoekspresionistički umjetnici su oni iz "Hamburške škole", Jörga Immendorffa, AR Pencka i Markusa Lüpertza. Bili povezani s Kunsthalle Hamburg i predstavljeni su na poznatoj izložbi pod nazivom "Aspekti novije umjetnosti" 1977. godine.⁶ Kao

---

⁵ Mitchell, J. *City Landscape*. Art Institutve, Chicago

⁶ Veal, R. (9. 8 2023). *White Court Art*. Preuzeto 6 2024 iz Exploring the Resurgence of Contemporary Neo Expressionism in Today's Art Market: <https://www.whitecourtart.com/blog/exploring-the-resurgence-of-contemporary-neo-expressionism-in-todays-art-market/>

jednog od umjetnika koji su aktualni i danas sa kojim se mogu referirati na svoj rad izdvojila bih škotskog slikara Petera Doiga koji bi pripadao pravcu magičnog realizma i neoekspresionizma. Njegove slike u većini slučajeva sadrže ljudske figure koje mogu biti skrivene i zaklonjene od okoline. Odbacuje rascjep između figuracije i apstrakcije te koristi tehnike apstraktnog slikarstva poput točaka i mrlja da bi sugestirao ili reprezentirao doživljaj- kao u snježnim pejzažima. Boju koristi ekspresivno, kaotično i učinkovito. Paleta su mu prilagođene tako da stvaraju balans kompozicije bojom, mogu biti prigušene, hladne, tople ili svijetle. Komplementarne boje su u velikoj mjeri prisutne, poput sentimentalne pastelne, beskompromisne crvene i bolesno zelene, pokazujući odvažnost s bojom koja je jedinstvena njegovoj generaciji. Jedna od također interesantnih poveznica s njim je da kombinira slike iz više izvora, filmskih, književnih i umjetničkih, ali i reference vlastitih sjećanja, kako bi stvorio djelom realistične, djelom magične prizore u svojim djelima.⁷

*Peter Doig, „The Japan Times“, 2000.*⁸

U našim krajevima, ekspresionizam se javlja u svim granama umjetnosti rano. Izlazi nekoliko časopisa od 1916. i 1921. Koji pokazuju kako je recepcija ekspresionizma bila dobra, a niz Njemačkih časopisa koji su promovirali taj pravac bili su u optičaju u Hrvatskoj od početka Prvog svjetskog rata. U Hrvatskim časopisima pojavljuju se

---

⁷ *The Art Story* . (n.d.). Preuzeto 6 2024 iz Peter Doig: <https://www.theartstory.org/artist/doig-peter/>

⁸ Doig, P. *The Japan Times*. The Art Institute of Chicago

natpisi s kritičkim osvrtom prema zagovaračima ekspresionizma. Naznake ekspresionizma u likovnim umjetnostima javljaju se pojavom izložbi Proljetnog salona 1916., a puni procvat doživljava nakon Prvog svjetskog rata i nekoliko narednih godina. Takvi utjecaji dolazili su preko avangardnog časopisa *Der Strum* i velikih gradova, osobito Münchena, Beča i Praga. U kinematografijama se prikazuju njemački filmovi koji utječu kroz hrvatsko kazalište i na slikarstvo. Takav primjer uvidamo kod slike „Cinik“ Vilka Gecana. Slikari u Hrvatskoj preuzimaju sekundarne elemente vrlo slobodno, budući da se ekspresionistički znakovi usvajaju iz različitih izvora. Nastaje vrsta hibridnog ekspresionizma koja nije samo karakteristična za hrvatsku umjetnost, već za onu koja potječe iz drugih područja. Za takvu umjetnost u našim krajevima bila je važna 1921. Kada nastaje niz reprezentativnih djela i tekstova posvećenih ekspresionizmu. Iste godine javljaju se spomenuti kritički natpisi te dolazi do gašenja dominantnih znakova stila, tada se prvi put i razvija svijest o modernitetu. Želja za novim i drugačijim što dolazi iz inozemstva osjeća se u praksi zenitizma, pokreta koji izrasta iz ekspresionizma. U ekspresionizmu tako možemo prepoznati početak artikuliranja strategije kojom se osvaja polje modernoga, lokalnoga, ne nacionalnog i avangardnog.⁹

---

⁹ Mataković, Z. (2011). *Ekspresionizam u Hrvatskoj: strategije moderniteta, Hrvatsko slikarstvo i Akademija likovnih umjetnosti u Münchenu*. Zagreb: Institut za povijest umjetnosti

3. PEJSAŽ

Pejsažom ili krajolikom u umjetnosti nazivamo prikaz nekog krajolika u prirodi. U početku povijesti umjetnosti su se u prikazima pojavljivali kao jednostavna i ne sasvim definirana pozadina za povjesne, religijske i mitološke teme do razdoblja talijanske renesanse u radovima Leonarda Da Vincia. On je svoje slike počeo obogaćivati detaljnim i dramatičnim pejsažima rađenim atmosferskom perspektivom iza motiva. Interes za proučavanjem i preslikavanjem prirode tako se pojavio u 16. Stoljeću, iako tada još pejsaži nisu smatrani važnom i cijenjenom formom umjetničkog izražavanja do kasnog 18. Stoljeća kada su priznati kao povijesno važna dokumentacija prirode i života. Kao središnja tema pejsaž se javlja u Nizozemskoj u 17. Stoljeću. Tada su nebo i ti dramatični oblici bili prikazani kao važan element mnogih slikara i autora te su igrali veliku ulogu u oslikvanju harmonične atmosfere i mirnoće nizozemskog kraja koje su označavale važnost između odnosa čovjeka i prirode.¹⁰

U razdoblju romantizma pejsaž dobiva uspon u svim granama umjetnosti bilo u izražavanju emocija, krhkosti ljudske psihe i zadržljivošću sa snagom prirode. Djeluje u Europi i Sjevernoj Americi gdje su upravo pejsaži postali popularan oblik umjetničkog izražaja u slikarstvu. Za takav uspon zaslužna je industrijska revolucija uzrokovanjem društvenog raskola u straha od mehanizacije kao neprirodne sile. Osjećaj bespomoćnosti i tjeskobe probudio je želju za ponovnim povezivanjem s prirodom i religijom, takvi osjećaji nas kasnije vode k ekspresionizmu. To metaforičko prikrivanje krajolika i simboličkog značenja bili su načini oslikavanja veze između prirode i čovjeka, kao npr. „Sniježna oluja“ J.W. Turnera gdje brod u oluji simbolizira bitku čovjeka protiv nadmoći prirode¹¹. Turner je uzeo klasične prizore i udahnuo im novu dinamiku u grani slikarstva gdje su percepcije dovele do uzvišenih osobnih trenutaka i interakcija s prirodom. Kroz njegovu posvećenost prikazivanja stanja svijesti, definirao je u konačnici pokret romantizma, postavljajući se na razvoj subjektivnih iskustva u slikanju koje vode do impresionizma i ekspresionizma u modernoj umjetnosti. Turner je odgovorio na dolazak moderne umjetnosti tako što je ljudske izume učinio snažnim, prijeteće prisutnima. Težio

---

¹⁰ Igor Medvedev, M. M. (3. 2 2017). *Park West Gallery*. Preuzeto 6 2024 iz A Brief History of Landscape Painting: Michael Milkin and Igor Medvedev: <https://www.parkwestgallery.com/a-brief-history-of-landscape-painting-michael-milkin-and-igor-medvedev/>

¹¹ Farthing, S. (2015). *Umjetnost: Vodić kroz povijest i djela*. Zagreb: Školska knjiga.

je za vanjskim subjektivnim efektima, ignorirao je precizno izvođenje detalja i statičnih prizora za kojima us težili veliki majstori. Razvio je slikarske efekte kako bi prikazao percepcije promatrane prirode. Mnoge od tih tehnika oslikavanja za izazivanje osjećaja postat će tema slikara koji su se bavili apstraktnim ekspresionizmom.¹²

J.W.Turner: „Sniježna oluja, 1842.”¹³

Interes za pejzaže nastavlja se razvijati u 20. Stoljeću kroz eksperimentne načine prikazivanja. Fovisti žerku boju nanose ravno iz tube služeći se njom više kao sredstvom ekspresije nego alatom za preslikavanjem stvarne prirode. Ekspresionistički umjetnici također koriste žerke boje i ekspresivne linije, dok kubisti prostor reduciraju na scene

---

¹² *The Artstory*. (n.d.). Preuzeto 6 2024 iz Joseph Mallord William Turner:
<https://www.theartstory.org/artist/turner-jmw/>

¹³ Turner, J. *Sniježna oluja*. Tate, London.

ispunjene oštrim, plošnim i geometrijskim oblicima te guraju umjetnost u smjer apstrakcije.¹⁴

U Hrvatskoj, jedan od najpoznatijih primjera pejzažnog poluapstraktnog slikarstva ostavio je Oton Gliha s kojim također mogu napraviti poveznicu sa svojim radom. 1945. Slikao je krajolike nove hramonije sa skladom odnosa i boja, te slobodno izveo površinu i prostor u figuralnim kompozicijama naginjući prema apstrakciji. 1954. Započeo je proces sažimanja likovnih elemenata, u tom razdoblju nastaje slika „Primorje“, koja je bila prvo djelo iz ciklusa „Gromače“, koji se jako približio informelističkom shvaćanju površine. U likovnu materiju prenosi ritam gromača i sugerira svoj doživljaj krajolika. Prostor se svodi na plogu i crtež postaje samostalni element, a osnovni plastički elementi srodni su kaligrafiji glagoljice. Nakon 1963. Nastaju djela treptava ritma, koja postaju iluzija svjetlosnog i prostornog, tijekom 70-ih ističe kromatski ritam, a u iduća dva desetljeća snagom boje stvara svijetlost i prostor.¹⁵

Oton Gliha: „Gromače“, nepoznato vrijeme¹⁶

---

¹⁴ Blumberg, N. (n.d.). *Britannica*. Preuzeto 6 2024 iz The Impressionist landscape and its impact: <https://www.britannica.com/art/landscape-painting/The-Impressionist-landscape-and-its-impact>

¹⁵ *Hrvatska enciklopedija*. (n.d.). Preuzeto 6 2024 iz Gliha, Oton: <https://www.enciklopedija.hr/clanak/gliha-oton>

¹⁶ Gliha, O. *Gromače*.

4. ISTRAŽIVANJE U SLIKARSTVU

Kako sam se kroz svoje radove htjela baviti temom emocija i nekog svog unutarnjeg stanja i mišljenja izabrala sam temu pejzaža jer mislim da bih te emocije najbolje mogla prenjeti ako slikam svoja sjećanja, mjesta gdje su mi se dogodile neke važne stvari koje su utjecale na moj život. Pejzaž mi pruža slobodu, razigranost i bijeg od normi u moj unutarnji svijet koji bi bio utočište i način da pokušam ostaviti dio sebe u nečem materijalnom. Izabrala sam većinom noćne motive zbog sjećanja i jer mi je pružalo mogućnost da osjećaj ione što je bitno naglasim bojom kroz tamnije i mračnije slike. U suštini sam počela slikati s određenim sjećanjem koje nije uvijek bilo bistro, zato su većina motiva napravljeni obrisno da bi sugerirali da se radi o sjećanju i prenošenju tog trenutka i emocije, ne da bi slika izgledala realno te se radi toga na nekim slikama pojavljuju i obrisi ljudi koji su bili samnom i igrali tada važnu ulogu u mojem životu. Za predložak mjesta kojih se nisam mogla sjetiti koristila sam fotografije koje sam fotografirala na dan kada se dogodio taj događaj. Kada bih vidjela da se emocija koju želim prikazati gubi, slikala bih slušajući glazbu s kojom se mogu na neki način vratiti u to sjećanje ili koju sam tada slušala. Neke od boja sam koristila prema svojim osjećajima, tj. Na koju emociju bi me posjećala određena nijansa. Kako su većina pejzaža smještena u doba sumraka ili noći koristila sam nijanse koje bi to predočile a ujedno se i poklapale s mojim emocijama za ta mjesta. Koristila sam hladnije nijanse i bijelu koji su meni predstavljali sentimentalnost a nekad i tugu, toplije i intenzivnije nijanse za ljutnju ili sugestiju da se nešto desilo što je meni obilježilo to mjesto. Potezi su radi postizanja dojma i istraživanja mogućnosti bili jako eksperimentalni, izvedeni sturganjanjem i grebanjem kako bi se u nekim djelovima dobila željena tekstura. Prskanje boje i lazure su korišteni kao metafora letenja pepela, kiše, snijega da bi simbolizirali prolazak tog trenutka, ali i u neki ruku radost i razigranost jer su to trenuci i mjesta koji su meni važni kao sjećanja i emocije vezane za njih.

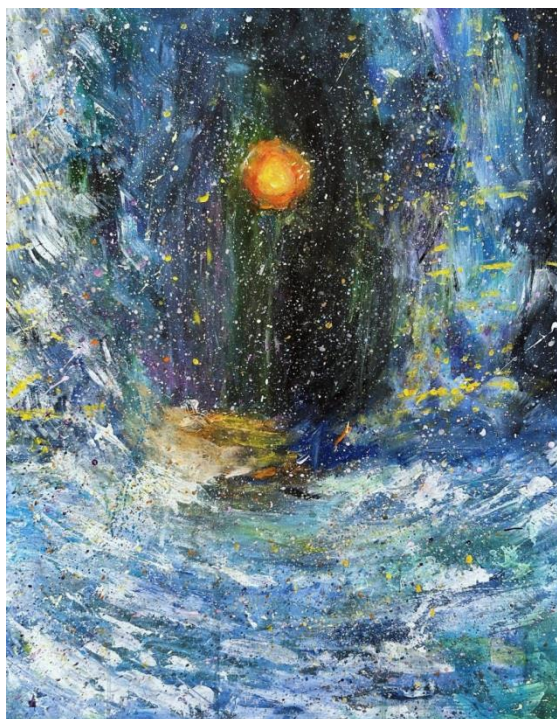
Slika 1.

Na početku mojeg istraživanja, kao temu sam odlučila izabrati pejisaž i istražiti ga iz razloga što do sada nisam imala priliku baviti se njime, te sam ga odlučila prikazati na eksperimentalan način koristeći se kolorizmom. Kako je većina nekih od mojih najvažnijih sjećanja vezana upravo za razdoblje poslijepodneva i noći, odlučila sam se baviti s takvim svjetlom. *Slika 1* je rezultat mog prvog istraživanja, kao motiv sam izabrala akademiju jer ovdje provodim najviše vremena i neka od važnijih sjećanja su mi se također desila ovdje. Korištenjem raznih nijansi i poteza željela sam dočarati meni ugodnu atmosferu, više nego postići realan prikaz tog mjesta, koristila sam se negdje prskanjem, skidanjem i nanošenjem boje špahtlom, dok sam lampu pokušala detaljno prikazati kistom.

Slika 2.

Slika 3.

Slika 4.

Početak mojeg istraživanja me je naveo na ideju da pokušam prikazati ne samo realan prostor, nego i neko vlastito sjećanje te neke njegove karakteristike. *Sliku 2* započela sam prisjećajući se jednog jezerca blizu mjesta u kojem živim gdje sam otišla sa svojim prijateljem zimi za vrijeme velikog snijega. Kako se nisam mogla sjetiti puno stvari osim lampi, snijega i zaleđenog jezerca počela sam prvo s apstraktnom bazoom iz koje sam izvlačila neke tih

elemenata kako bi se mogli razaznati. Na taj način, htjela sam prikazati da mi je ugodno s tom osobom te dočarati ambijent koji mi je ostao u sjećanju. Najviše sam se koristila špricanjem kako bih dočarala da je stvarno tada padao snijeg. Tu također prvi put upotrebljavam siluete u svome radu koje sam iskoristila kao nerealan prikaz dvije figure na zaleđenom jezeru, što smo trebali biti prijatelj i ja.

Slika 3, izvedena je iz *slike 2*, kao ideja da se pokušam fokusirati samo na jedan element slike te vidjeti koliko ustvari može biti zanimljivo ako iz onoga što smatram redukcijom stvorim nešto novo te to postane slika sama za sebe. Također sam ovdje htjela proučiti odnos svijetla u pejzažu.

Slika 4 je subjektivan prikaz početka istog tog sjećanja. Tu prvi puta koristim liniju kao izražajno sredstvo u slikarskom radu te od auta kojeg se niti ne sjećam u potpunosti stvaram novi element, jedino čega sam se mogla sjetiti je prikazana registracija u kojoj sam upotrijebila i tipografiju. Kako se to sjećanje svodi na prijateljev auto parkiran u šumi dok smo čekali da sniježna oluja prestane šumu sam prikazala različitim potezima kista i lazurama te zaleđenu travu špahtlama. Radi svojih emocija vezanih za to sjećanje, koje nisu bile baš najsretnije jer smo nekoliko sati plakali u autu skupa dok nismo mogli proći dalje, snijeg sam prikazivala jako lazurno te sam pustila da se boja cijedi, što je mene asociiralo na suze. Svijetla prikazana iznad auta za mene su označavala nadu da će se možda situacija kod oboje popraviti.

Slika 5.

Nakon tog rada, htjela sam početi prikazati malo agresivnije i ekspresivnije emocije, kao što su ljutnja, bijes ili osjećaj da će se nešto desiti. *Slika 5* prikazuje šetnjicu prema susjednom mjestu od moga, većinom štenje tamo za mene znače odmor od ljudi, gdje mogu biti na miru sama sa sobom i svojim mislima. Ali mi je to mjesto specifično jer sam prilikom jedne šetnje dobila poruku koja me uznemirila, i iako je bio sumrak, za mene je to nebo iz ljutnje bilo kričavo crveno, kao i put kojeg više nikad neću nakon toga glesati na isti način. Crvena boja za mene predstavlja tu agresiju i ljutnju, u plavom nebu koje bi za mene trebalo djelovati opuštajuće i smirujuće.

Slika 6.

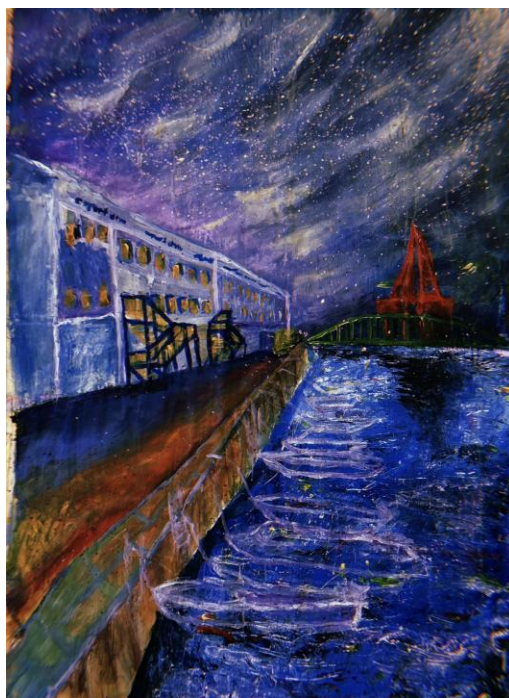
Slika 6 također prikazuje jednu od agresivnijih slika. Tu sam prikazala pogled s balkona obitelji kojoj sam pripadala. Sjećam se da i nebo jest bilo crveno, ja sam bila ljuta jer su se tada na obiteljskoj večeri svi posvađali, a ja sam vrijeme provodila na balkonu jer mi nije bilo do svađe. Prikaz kuća je linearan jer ih se toliko i ne sjećam, te je crvena boja kod njih također trebala sugerirati na opasnost i agresiju, prozornost i linearnost kuća na prošli trenutak i sive točkice na pepeo, kao znak da se više tamo neću vratiti.

Slika 7.

Slika 8.

Slika 9.

Nakon bavljenja sa agrsivnijim emocijama, počinjem se baviti sa onim sentimentalnijim. Da bih rad dodatno približila sebi počinjem raditi na formatima koji su približno moje visine ili veći te da ostvarim dojam prostora i stvorim sliku koja ne služi kao slika nego prostor u koji se

može zakoraknuti poput vrata ili prozora. Veći formati od 180cm daju mi također veću mogućnost ekspresije, detalja i nekih slučajnosti.

Za prvi takav rad prikazan na *Slici 7*, koristila sam plavu boju koja za mene predstavlja tugu i sentimentalnost, vezano za sjećanje gdje na kišnu Novu godinu čekam prijatelja ispred Hotela Bonavie nakon dosta vremena što ga nisam vidjela. Trebala sam mu dati objašnjenje zašto smo se razišli te smo se dogovorili zaponovni susret, koji se nikada nije desio. Zato sam u donjem desnom kutu prikazala stiliziranu sebe kako čekam, zgrade su napravljene linearno kako bi upućivale na to da je to sjećanje, te svjetlost koja dopire nada da ću možda jednom objasniti što se zapravo desilo, a do tada ću čekati.

U *Slici 8*, opet se vraćam na jako ekspresivne emocije te prikazujem svoje ljetovanje na Oštru 2022., mislila sam da je to jedno od ljepših ljetovanja, gdje smo bili smješteni u prikolici koja je gledala na sam svjetionik, sve do zadnjeg dana, kada smo se zaručnik i ja razišli, te je tu noć bila velika oluja s kojom se završilo ljetovanje. Tu sam bojama i potezima kista i špahtli pokušala prikazati osjećaj tog ljetnog dana, prije nego što dolazi oluja i moja ljutnja nastalom situacijom, ali i prikazivanje mišljena da sam predosjetila što će se desiti. U originalnoj viziji slike, htjela sam umjesto linearno-prozirnog svjetionika napraviti svijeću kako bih sugerirala da je to sve završeno, ali nisam htjela odudarati od elemenata na ostalim slikama.

Kao zadnju sliku htjela sam pokušati prikazati sentimentalna, ali lijepa sjećanja koja su za mene smirujuća i zabavna. Jedno od tih je bio moj prvi izlazak na cijelu noć na „Export drvo“ za vrijeme koncerta na *Slici 9*. Ono čega se sjećam bila je zgrada uz koju dan danas prolazim, svjetla, barke i mirni povjetarac i toplina, iako je bila zima. Kako za mene svjetlo ljubičasta boja u kombinaciji sa žutom djeluje smirujuće i ističe svjetlost, koristila sam nju, kako bih prikazala ugodu. Barke i zgrada nisu izvedene realistično jer sam naglasak htjela staviti više na dojam i poteze, nego realizam slike iz koje se svejedno može razaznati mjesto.

5. LITERATURA

1. *Art institvte Chicago*. (n.d.). Dohvaćeno iz City Landscape: <https://www.artic.edu/artworks/86385/city-landscape>
2. Blumberg, N. (n.d.). *Britannica*. Preuzeto 6 2024 iz The Impressionist landscape and its impact: <https://www.britannica.com/art/landscape-painting/The-Impressionist-landscape-and-its-impact>
3. Doig, P. *The Japan Times*. The Art Institute of Chicago.
4. Farthing, S. (2015). *Umjetnost: Vodić kroz povijest i djela*. Zagreb: Školska knjiga.
5. Gliha, O. *Gromače*.
6. *Hrvatska enciklopedija* . (n.d.). Preuzeto 6 2024 iz Gliha, Oton: <https://www.enciklopedija.hr/clanak/gliha-oton>
7. Igor Medvedev, M. M. (3. 2 2017). *Park West Gallery*. Preuzeto 6 2024 iz A Brief History of Landscape Painting: Michael Milkin and Igor Medvedev: <https://www.parkwestgallery.com/a-brief-history-of-landscape-painting-michael-milkin-and-igor-medvedev/>
8. Marter, J. M. (2007). *Abstract expressionism : the international context*. New Brunswick: Rutgers University Press.
9. Mataković, Z. (2011). *Ekspresionizam u Hrvatskoj: strategije moderniteta, Hrvatsko slikarstvo i Akademija likovnih umjetnosti u Munchenu*. Zagreb: Institut za povijest umjetnosti.
10. *Mikelandjelov savremenik*. (n.d.). Preuzeto 6 2024 iz O likovnoj umetnosti- ekspresionizam: <https://mikelandjelovsavremenik.wordpress.com/ekspresionizam/>
11. Mitchell, J. *City Landscape*. Art Institvte, Chicago.
12. Munch, E. *Krik*. Munch Museum, Oslo
13. *The Art Story* . (n.d.). Preuzeto 6 2024 iz Peter Doig: <https://www.theartstory.org/artist/doig-peter/>
14. *The Artstory*. (n.d.). Preuzeto 6 2024 iz Joseph Mallord William Turner: <https://www.theartstory.org/artist/turner-jmw/>
15. Turner, J. *Sniježna oluja*. Tate, London.
16. Veal, R. (9. 8 2023). *White Court Art*. Preuzeto 6 2024 iz Exploring the Resurgence of Contemporary Neo Expressionism in Today's Art Market: <https://www.whitecourtart.com/blog/exploring-the-resurgence-of-contemporary-neo-expressionism-in-todays-art-market/>

